

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sponsalia Et Matrimonium

Schmalzgrueber, Franz

Ingolstadii, 1726

§. I. De Impedimento Ligaminis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-75229](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-75229)

culis, quæ probari non possunt *can. erubescant 11. dist. 32.* Gloss. hęc *V. compellendi* Imò tali casu clam contrahentes ab invicem sunt separandi per Ecclesiam, eò quòd Canones præsumant, nullum inter eos contractum esse legitimum Matrimonium, sed potius adulterium, stuprum, aut fornicationem.

Ratio secunde partis; quia tunc constat Ecclesiæ, inter eos Matrimonium contractum esse: ideoque recipitur, & approbatur ab hac tale Matrimonium, tanquam legitime probatum per Confessionem partium contrahentium.

851 Dixi autem *Regulariter*; excipi enim debet, nisi agatur de præiudicio alterius Matrimonij publicè contracti; quia tunc non est credendum simplici assertioni contrahentium, nisi Matrimonium clandestinum aliter probetur, vel ostendatur, illud, quòd publicè contractum est, ob impedimentum dirimens fuisse irritum. *Fagnan. in c. 2. cit. n. 5. 6. 7. Pirhing hic n. 34. not. 3.*

852 *Quæritur 3.* Quale Matrimonium sit observandum, si Titius primò cum Bertha contraxit Matrimonium clandestinè, postea cum Caja palàm, seu publicè? *U.* Si prius clandestinum sufficienter probari non potest, non est cogendus Titius ad observandum prius Matrimonium, sed potius ad posterius contractum publicè, ut rectè

monet Pirhing *hic n. 35.* *Ratio est*, quia etsi per posterius Matrimonium, utpote reipsa nullum, non sit dissolutum prius, de priore tamen, utpote clam contracto, ex defectu probationis non sufficienter constat Ecclesiæ, de posteriore verò constat. Igitur cum de ea re, de qua cognovit Iudex, etiam pronuntiare debeat *l. de qua re 74. ff. de re iudic.* Iudex Ecclesiasticus eo casu compellere debet Titium ad observandum Matrimonium secundum; ipse tamen Titius observare illud contra conscientiam suam non poterit, sed debet potius Excommunicationem, si hæc in illum feratur, humiliter sustinere; licet hæc ipsum duntaxat liget in foro externo, non verò in interno.

Quæritur 4. Quis sit effectus publicationis Matrimonij clandestini? *U.* Ubi validè Matrimonium clandestinum potest contrahi, Publicatio illius hunc effectum Matrimonio tribuit, acsi ab initio in facie Ecclesiæ contractum fuisset, ut patet ex *c. quod nobis 2. b. tit. in fin. & advertit Alex. de Nevo ibid. n. 7. Pirhing n. 34. not. 4.* Ex quo sequitur prolem, ex tali Matrimonio ante publicationem illius susceptam, post factam publicationem pro legitima omnino habendam, licet postea detegatur impedimentum occultum, ob quòd Matrimonium ipsum revera fuit irritum. Videatur *n. supra 79. & duo seqq.*

TITULUS IV.

De Sponsa duorum.

Hoc Titulo duo proponuntur Matrimoniorum Impedimenta, unum *Ligaminis* dirimens, alterum *Sponsalium* impediens. *Priore* istorum invalidum est Matrimonium, quod post aliud contractum cum alia, initur cum secunda, stante vinculo prioris Ma-

rimonij. *Postiore* prohibetur, ne qui Sponsalia de futuro cum una contraxit, ante illorum dissolutionem aut Sponsalia aut Matrimonium contrahat cum alia, & statuitur, Sponsalia quidem secunda invalida omnino esse, Matrimonium verò illicitum.

§. I.

De Impedimento Ligaminis.

S U M M A R I U M.

1. Definitur Impedimentum Ligaminis.	11. Nunc omnibus prohibita.
2. 3. <i>Requisita</i> , ut inducatur hoc Impedimentum.	12. Polyviria prohibita est Jure Divino, & Naturali.
4. Effectus ejus primarius.	13. Potest tamen in hac dispensare Deus.
5. Hujus extensiones.	14. Quæ dispensatio non est propriè dicta.
6. Effectus secundarius illius est poena: ubi, quæ poena sit inducta Jure Civili super crimine Polygamie.	15. Altera Polygamie species certò prohibita est Jure Divino.
7. Poena Juris Canonici.	16. An etiam naturali, disconveniunt DD. Sententia affirmans.
8. Polygamie definitio, & duplex ejusdem species.	17. 18. 19. Sententia negans.
9. Ex primeva Matrimonij institutione illicita est.	20. <i>Sec.</i> Tenetur via media.
10. Postea permessa populo electo,	24. Secundum Matrimonium, stante Matrimonio prius contracto, invalidum est.

25.

25. Etiam si hoc consummatum sit, & prius ratum duntaxat.
 26. Non potest Pontifex condere Legem, ut per secundum consummatum dissolvatur prius

Quæritur 1. Quid sit Impedimentum Ligaminis, & quid requiratur ad illud inducendum? *¶* Impedimentum Ligaminis est vinculum Matrimoniale, quo unus conjux alteri sic alligatur, ut eo vinculo durante, cum nullo alio contrahere Matrimonium possit. Ita quoad sensum omnes.

Ad inducendum hoc Impedimentum tria requiruntur. 1. Ut præcesserit Matrimonium ratum saltem *c. fin. b. tit.* nam ex Sponsalibus de futuro impedimentum hoc non confurgit *c. si inter 31. de Sponsal. c. duobus 1. b. tit.* Quia Sponsalia solum dant jus ad rem, quod proprietatem non tollit, & conf. nec libertatem, corpus suum per verba de presenti, & Matrimoniale contractum valide tradendi alteri. Magnif. P. Schmier p. 3. *de Sponsal. & Matr. c. 2. n. 190.* & dicitur *infra n. 29.*

2. Ut Matrimonium prius vero, & legitimo consensu contractum fuerit; nam si iustè solum, & animo non contrahendi, aut non se obligandi initum fuerit, in foro conscientia non inducit Impedimentum Ligaminis; quia in hoc foro statur rei veritate, in rei veritate autem Matrimonium fictum, utpote consensu, seu forma substantiali destitutum, non valet. Ergo ex illo non potest oriri impedimentum Ligaminis dirimens, cum juxta *Reg. 52. in 6. non præfret impedimentum, quod de Jure non sortitur effectum.* Addidi autem, in foro conscientia; nam in foro externo, nisi probetur fictio (quod difficulter fiet, cum in animo solo consistat) hujusmodi Matrimonium præsumitur verè, & validè contractum, & sic in eodem foro præsumitur etiam induxisse Impedimentum Ligaminis *arg. c. per tuas 10. de Probat. König hic n. 5. §. alterum.*

3. Ut Matrimonium etiamnum perseveret; nam vinculo ejus per mortem, Professionem solennem, vel Dispensationem Apostolicam, si Ratum sit, dissoluto, redit prior libertas validè contrahendi Matrimonium cum alia persona, quæ per Matrimonium præcedens ablata fuit. *König l. cit. §. tertium.* Quod verò Matrimonij vinculum, si ratum duntaxat sit, per Professionem Religionis solennem, & Dispensationem Apostolicam dissolvi possit, ostendetur *infra Tit. 6. & Tit. 19.* Morte dissolvi vinculum Matrimonij etiam consummati, & dari licentiam contrahendi Matrimonium alterum, tertium, quartum &c. est de Fide contra Montanum, & Cataphrygas, qui secundas Nuptias fornicationem dixerunt: & constat apertè ex S. Paulo *Rom. 7. & 1. Corinth. 7.* ubi ait: *Mulier alligata est Legi,*

ratum.

27. Non potest Polygamia fieri licita per consuetudinem.
 28. Vel per Dispensationem Apostolicam.

quanto tempore vir ejus vivit: quod si dormit vir ejus, liberata est; cui vult, nubat idque probatur ex omnium Gentium, & temporum consuetudine; semper enim tam in Lege nova, quam in antiqua licitum fuit post mortem conjugis contrahere aliud Matrimonium.

Quæritur 2. Quis sit Effectus Impedimenti ligaminis? *¶* Effectus illius primarius est, ut impediatur Matrimonium contrahendum, & dirimat contractum, adeo ut si quis cum duabus de præsentibus contraxerit, ei adherere debeat, cum qua prius contraxit, etsi illam nondum carnaliter cognoverit, ut statuitur *c. fin. b. tit.* & notant Abb. *ibid. n. 1. Vivian. ad c. cit. §. etiam si*; Barbof. *in c. 3. eod. n. 2.* Canif. *hic pr. Valens. n. 2. Zæf. n. 3. Honor. n. 3. Pirhing n. 5. König n. 6.* Ratio est, quia cum prima per legitimum consensum fuit contractum indissolubile vinculum Matrimonij, etiam sine carnali copula; nuptias enim non concubitus, sed consensus facit, ut *l. nuptias 30. ff. de R. J. Ulpianus ait.*

Proceditque hoc 1. Quamvis secundam prius cognoverit; quia carnalis copula sine legitimo consensu non facit legitimum Matrimonium. *Zæf. König l. cit. Procedit 2.* Etsi primum Matrimonium inutile sit ob morbum, vel supervenientem impotentiam *can. hi qui 25. caus. 32. q. 7.* aut sterilitatem *can. tantum 27. q. cit.* aut diurnam absentiam conjugis *c. Dominus 2. de secund. nupt. Trid. sess. 24. can. 5. de Sacra. Matr. Procedit 3.* Ut nulla Impedimentum istud abrogare contraria consuetudo possit; quia Matrimonium legitime contractum insolubilitatem habet à Jure naturali, vel saltem Divino, ut suo loco ostendetur *Tit. 19. de Divort.* atqui Juri naturali, aut Divino nulla Lex, aut consuetudo præjudicare potest, vel eidem derogare *c. fin. de consuetud.* *Ex quo sequitur,* hoc Impedimentum afficere etiam Infideles: Et hinc Gentilis, qui secundum ritum suum legitimum repudiavit uxorem, cum tale repudium Veritas in Evangelio reprobaverit, nunquam, ea vivente, licitè poterit aliam, etiam ad Fidem Christi conversus, habere, nisi post conversionem ipsius illa renuat cohabitare cum eo, aut si cohabitare velit, id facere velit non absque contumelia Creatoris *c. gaudemus 8. de Divort.*

Secundarius hujus Impedimenti Effectus est poena, quam ij, qui primo Matrimonio durante, secundas nuptias attentant, incurrunt: quæ alia est de Jure Civili, alia de Jure Canonico. Jure Civili hujusmodi Nuptias attentantes, incurrunt poenam in-

famiae l. Praetoris 1. ſu. ff. de his, qui not. infam. l. neminem 2. C. de inest. & inutil. nupt. l. eum, qui 18. C. ad Leg. Jul. de Adult. & in Germania, si secundum Matrimonium consummaverint, gladio, & ultimo supplicio puniuntur. Ordin. crim. Carol. V. art. 21. Gonzal. in c. 1. b. tit. in 6. König hic n. 6. ſu. Reiffenſtuel ibid. n. 4.

7. Jure Canonico per c. accepisti 2. b. tit. illi, qui Matrimonium scienter cum uxore alterius contraxit, olim Ecclesia imposuit publicam poenitentiam per septem annos cum jejuniis per 40. dies in pane & aqua, quod *Carenam* vocant. Hujus Poenitentiae hodie non amplius usus est: unde imponenda ipsi est poenitentia pro arbitrio prudentis Confessarii, ut notat Vivian. in c. cit. pr. Insuper (quae poena etiam mortem legitimi sui conjugis non potest ducere, ob impedimentum criminis, de quo infra Tit. 7. & merito, ne daretur illi ansa machinandi mortem priori suo marito. Ad quod tamen duo requiruntur. 1. Ut eam ducens, sciverit illam esse uxorem alterius, vel saltem desponsatam per verba de praesenti; nam si ignorans contraxit cum illa, non peccat, sed potest eam ducere post mortem primi viri c. propositum 1. de eo, qui duxit &c.

2. Ut eam cognoverit, vivente adhuc priore viro c. ſu. eod.

8. Queritur 3. Quid sit Polygamia, & quotuplex, & an aliquando fuerit licita? *Polygamia* est, quando unus vir sibi Matrimonio simul jungit plures uxores, aut una mulier sibi plures viros. Et hinc pater discrimen à Bigamia; nam per hanc, si vera sit, initur Matrimonium cum pluribus successivè tantum, & post dissolutionem Matrimonij cum priore, quod, ut u. 3. dictum est, omni tempore erat licitum. Duplex autem communiter distinguitur: una, quae una mulier duobus, vel pluribus viris jungitur; altera, quae uni viro duae, vel plures copulantur uxores.

9. Certum autem est 1. Matrimonium ex primæva sua institutione, à DEO in Paradiso facta, esse conjunctionem unius viri cum una foemina, & sic initio statim illicitam fuisse Polygamiam, Patet ex c. 2. Genes. v. 24. ubi DEUS ad Adam, vel Adam DEI instinctu, *Adhærebit*, inquit, uxori suae, & erunt duo in carne una. Ex quo textu Innocentius III. unitatem Matrimonij probat, dum Episcopo Tiberiadis, referens, *In carne una*, ait, *erunt, non dixit, tres, vel plures, sed duo; nec dixit, adhærebit uxoris, sed uxori*. prout refertur c. gaudemus 8. y. verim de Divorij.

10. Certum est 2. non omni tempore Polygamiam fuisse illicitam, prout volebant aliqui, qui putabant, permissam illam solum fuisse in veteri Testamento, tanquam minus malam; nam etiam Patriarchæ, Abraham, Isaac, Jacob &c. plures habuerunt uxores, qui cum fuerint viri Sanctissimi, istud non fecissent, si illud illicitum suo tempore fuisset. Unde merito illos S. Augustinus juxta temporis illius morem excusat, dum l. 22. contra Faustum c. 47. prout refertur can. obijciuntur 7. caus. 32. q. 4. hæc verba habet: *Obijciuntur Jacob quatuor uxores, quod, quando mos erat, crimen non erat*, ita scilicet dispensante DEO per inspirationem internam factam Patriarchis, quæ derivata est vi exempli, & consuetudinis ad reliquos ex populo Israëlítico &, ut quidem Bellarminus, Ledesma, Valentia volunt, etiam ad populum Gentilium: quod tamen cum Soto, Henriquez, Barthol. à Ledesma negat Sanch. l. 7. de Matr. D. 30. n. 13. quod in his non militet dispensationis Divinæ ratio, nempe fidelis populi multiplicatio.

11. Certum est 3. Polygamiam defacto prohibitam esse omnibus; quia conjugale foedus à Christo ad Divinæ institutionis primævum statum revocatum est, & libellus repudij antiquatus. Et hinc non solum fideles, sed etiam infideles, dum vel plures simul, vel unâ dimissâ, ducunt aliam, delinquant graviter, & obligantur, superinductâ repudiata, iterum adherere primæ, ut ex c. quanto 7. & c. gaudemus 8. de Divort. docent Henriq. l. 12. de Matr. c. 6. n. 2. Ledesm. p. 2. q. 67. art. 3. Sanch. D. 30. cit. n. 14. qui propterea addit, non posse sustineri sententiam Abulen. in c. 19. Matth. q. 35. paulò post pr. ubi putat, infideles nunc non peccare accipiendo plures uxores: & multò minus defendi potest opinio Cajetani, dum in cit. c. 19. Matth. docet, pluralitatem uxorum nec explicitè, nec implicitè in Divina Lege esse prohibitam.

12. Queritur 4. Quo Jure prohibita sit prior Polygamiae species, quae una mulier duobus, vel pluribus viris jungitur, quam propterea aliqui Polyviriam appellant? Prohibita est Jure Divino, & naturali. Ita concors omnium DD. sensus cum S. August. l. 3. de Doctr. Christ. c. 12. & libr. de bon. conjug. c. 17. & S. Thom. in 4. dist. 33. q. 1. art. 1. ad 7. Ratio est, quia repugnat imprimis fini conjugij primario, & à natura præcipuè intento, nempe generationi, & bonæ educationi proles: generationi quidem; quia hæc pluribus se commiscendo impeditur, ut hæc vel nunquam, vel rarè subsequatur, ut patet in meretricibus: bonæ educationi autem: quia cum proles in hujusmodi commixtione unius mulieris cum pluribus viris incerti sit patris, nullus ex his pluribus viris eam tanquam suam teneretur agnoscere, & sic neque curaret, ut bene educaretur, quod tamen præcipuum officium patris est: deinde etiam adversatur fini secundario Matrimonij, nimirum tranquillæ cohabitationi,

& paci conjugum; ubi enim multa capita sunt unius corporis, nempe multi viri in eadem familia, innumeræ rixæ excitabuntur. Et hinc ista Polygamia species, seu Polyviria nulla unquam dispensatione permiffa fuit, nullius bene instituta, imò barbara etiam Gentis usu recepta.

13 *Dubium est*, an saltem possit Divina Dispensatione licita fieri? Negat Bellarm. l. 1. de Matr. c. 11. post. 2. propos. propter repugnantiam, quam, ut dixi, habet cum fine conjugij primario; ac proinde putat, sicut mendacium, & perjurium, ita & ipsam in nullo unquam casu posse licitam fieri.

Sed probabilius est, quòd per absolutam DEI potentiam ejusmodi nuptiæ unius mulieris cum pluribus viris possint subsistere. Ita Major in 4. dist. 33. q. 1. ad 1. Petr. de Ledesm. de Matr. q. 65. n. 2. dub. 2. concl. 2. Sanch. l. 7. de Matr. D. 80. n. 15. Conink D. 26. de Sac. dub. 2. n. 29. Laym. l. 5. tr. 10. p. 3. c. 6. n. 9. Perez D. 35. de Matr. sect. 4. n. 3. Pirhing de Sponsal. n. 130. Wiestner hic n. 3. Ratio est, quia sicut supremum, & absolutum dominium DEUS habet in res creatas cæteras, ita etiam habet in corpora maris, & foeminae. Igitur concedere potest foeminae, ut absque ulla mariti injuria corpus suum ad usum, & actus conjugales tradat alij viro, & utque iste hanc illius traditionem acceptet, & vicissim corpus suum ad ejusmodi usum foeminae tradat; sic autem inter ejusmodi mulierem, & viros illos plures oriatur vinculum conjugale, ergo &c. *Conf.* Si Polyviria etiam per absolutam DEI potentiam fieri licita nunquam posset, causa foret, quia repugnat Juri naturali. Ex hoc Argumento nihil probatur; quia tantum repugnat Juri naturali, quòd DEUS potestatem hanc non concefferit homini. Igitur si licentiam istam concederet DEUS, Polyviria foret licita.

14 *Ex quo sequitur*, quòd DEUS permittendo Polyviriam, propriè non dispenset in Lege naturali; sed tantum conditionem apponeret, quâ positâ, mala, & prohibita esse desineret, ut in simili omnes concedunt casu, quo DEUS præciperet occidi innocentem, vel ut auferatur res aliena proprio Domino invito: nam etiam hæc per se Juri naturali adversantur; quia tamen dominio DEI supremo subjacent, ejusdem promissione fieri licita possunt.

Neque obstat in contrarium à Bellarmino allata ratio; quia aliter provideri à DEO potest, ne ejusmodi conjugium adversetur bono prolis, vel alia n. 12. enarrata incommoda afferat. Ad id, quod additur de Mendacio, & Perjurio, disparitas est; quia mendacium, & perjurium sunt actiones per se, ex objecto suo, & intrinsecè malæ, ita, ut malitia ab ijs separari non possit; at Polyviria solum mala est, & contra Legem naturalem, quamdiu ad eam

non dat licentiam DEUS, quam si dederit, licita, & honesta efficietur.

Quæritur 5. Quo Jure prohibita sit altera Polygamia species, quâ unus vir plures ducit mulieres? *Certum est* prohibitam esse Jure Divino; nam hoc patet ex Definitionibus Conciliorum Nicæni, & Tridentini, quorum prius can. 24. ait, à Deo ordinatum esse, ut nemo duas, aut plures uxores habeat; alterum sess. 24. can. 2. de Sac. Matr. anathema dicit illi, qui dixerit, licere Christianis plures simul habere uxores, & hoc nulla Lege Divina esse prohibitum. *Conf.* Si enim, Divina Veritate prohibente Matth. 19. v. 9. in nova Lege, una uxore dimissa, alia duci non potest, multo minus licebit ducere aliam, primâ retentâ. *Rationes prohibendi æquissimæ* fuere. 1. Enim pluralitas uxorum aliquo modo impedit finem primarium Matrimonij, quæ est generatio prolis; nam pluribus foeminis conjuncti sæpè minus foecundi sunt, ut exemplo Salomonis docemur, qui ex mille tum uxoribus, tum concubinis suscepit unicum prolem masculam, videlicet Roboamum 3. Reg. 11. v. 43. & duas duntaxat filias, Eraphet, & Basemat, teste Suida apud Pont. l. 7. de Matr. c. 49. n. 2. 2. Non satis convenit cum fine secundario illius, qui est socialis vita, & gubernatio domestica; quia facilimè oriuntur rixæ, invidia, Zelotypia &c. inter plures uxores, præsertim si una præ alijs à viro diligeretur. 3. Eadem tollit significationem Sacramenti, quam ex institutione Divina fidelium conjugia consummata habent, scilicet representationem unionis Christi cum Ecclesia, unius cum una, eaque immaculata Sponsa.

Dubium est, an hæc uxorum pluralitas etiam Jure naturali prohibita sit? Affirmant Aureolus, relatus à Capreol. in 4. dist. 33. q. 1. art. 2. Henric. l. 12. de Matr. c. 16. Petr. de Ledesm. de Matr. q. 65. art. 1. concl. 2. & duab. seqq. Bellarm. l. 1. de Matr. c. 11. Menoch. de arbit. cas. 420. à n. 46. Hurtad. D. 9. n. 3. König hic S. 1. n. 2. Magnif. P. Schmier p. 3. de Spons. & Matr. c. 2. n. 205. Fundantur 1. argumento deducto ex illo Pauli 2. Corinth. 7. v. 7. ubi Apostolus, Mulier, inquit, sui corporis potestatem non habet, sed vir; similiter & vir sui corporis potestatem non habet, sed mulier quibus verbis vir, & mulier quoad mutuum corporum traditionem æquiparantur. Atqui Juri naturali, ut n. 12. dictum est, repugnat, ut mulier, viro superflite, jus in corpus suum alteri tradat. Ergo eidem Juri repugnat, ut illud faciat vir vivente adhuc uxore sua. 2. Etiam apud Gentiles, qui prudentiæ, & honestatis laude præ alijs floruere, Polygamia per Leges fuit prohibita, videlicet apud Athenienses Lege Cæcropis, apud Romanos Lege 12. Tabularum, & alijs posterioribus; imò apud hos qui

qui binas nuptias eodem tempore conſtitutas habebat, ex Prætoris Edicto infamiâ notabatur, ut patet ex *l. cift. n. 6.* atqui Gentiles folius rationis, & luminis naturalis ſequebantur ductum. Igitur ex ipſius Naturæ inſtinctu Polygamia illicita eſt. 3. Juris naturalis Principia exigunt, ut ex contractu nuptiali uxor vir præſtet id, quod ille ab hac vi ejuſdem contractûs exigit; nam vir, & uxor quoad thori conjugalis fidem ad imparia non iudicantur *can. ſiquis uxorem 4. fin. cauſ. 32. q. 1.* atqui ex contractu nuptiali vir ab uxore exigit, ut corpus ſuum ad actus ex ſe aptos ad generationem proliſ nulli alteri tradat. Igitur hoc quoque uxor Jure expoſcit à viro.

17 *Altera ſententia cum Durand. in 2. diſt. 33. q. 1. n. 9. § 10. Abulenſ. in Matth. c. 19. q. 30. ad 2. & q. 33. Corp. § ad 1. Cajetan. in Genef. c. 16. poſt princ. Medin. l. 4. de Sac. homin. continet. contr. 1. c. 9. Veracruſ p. 2. Specul. art. 15. concl. 1. § 2. Palatius diſt. 33. cit. D. 1. fol. 732. Gu-tier. de Matr. c. 106. n. 1. Gonzal. in c. 1. b. tit. n. 7. ſin. negat uxorum pluralitatem Juri naturali aduerſari. Nituntur & ipſi non leuibus Argumentis. Nam 1. Polygamiam complures Gentes non ſolum tolerant, ſed etiam Legali permiſſione non obſcurè approbant, vel approbârunt ſaltem olim; ſic enim apud Thraces tribus, aut quatuor, imò triginta uxoris copulari mos erat, ut teſtatur Heractius; apud Numidas, & Mauros quiſque pro ſuis opibus uxores habet quamplurimas: nec diſſimilis conſuetudo in Africa circumfertur, ſi Herodoto, Diodoro, & Joſepho credimus. Idem de alijs Nationibus refert Tiraquell. l. 9. *comub. Beyerlinch tom. 2. V. Conjugium*, Tholoſan. ſynt. l. 10. c. 1. & Valentinianus Imp. poſtquam ſuperſtite priore, nec repudiata, alteram duxit, ut leuius videri poſſet patratum à ſe facinus, Legem tulit, per quam cuius liceret duas ſimul habere uxores, ut referunt Socrat. l. 4. c. 26. & Paul. Diacon. l. 1. c. 2. atqui non eſt credibile, has omnes Gentes Juris naturalis cognitione deſtitutas fuiſſe, aut in ejus cognita principia impediſſe.*

18 2. Si pluralitas uxorum repugnaret Juri naturali, eatenus repugnaret, quatenus repugnaret fini ejuſdem, qui maximè triplex eſt, proliſ generatio, ejus educatio, & tranquilla conjugum cohabitatio. Atqui his non repugnat; nam 1. per uxorum pluralitatem generatio proliſ poſtius promovetur, cum conſtet ab uno viro ſecundarij plures uxores poſſe, prout patet in antiquis illis Patriarchis, qui plures habuerunt uxores, ut unius ſterilitas ſuppleretur per fecunditatem alterius, & ſic humanum genus, & gens à DEO electa eò faciliùs multiplicaretur. 2. Poſſet adhuc haberi educatio proliſ congrua; quia hæc educari poſſet

R. P. Schmalzgrueber L. IV.

apud ſuam quæque matrem, ab alijs ejuſdem thori conſortibus ſeparatam. 3. Si hoc modo à ſe invicem uxores plures quoad habitationem ſepararentur, caveri poſſent odia, & diſcordiæ. Et eſto, inde exſurgerent incommoda aliqua, ita, ut ſecundus, & tertius finis ex accidenti plenè non obtineatur, ſunt tamen hi fines minùs primarij, ut adeo, cum primus finis, qui primarius eſt, magis promoveatur, quàm impediatur pluralitate uxorum, huic ceteri, tanquam ſecundarij, & ſubordinati debeant cedere.

3. S. Auguſtinus *can. obſciantur 7. 19 cauſ. 32. q. 4.* Jacob, qui quatuor uxores habuit, & alios Patriarchas excuſat à culpa propter præſci illius temporis morem, ſeu conſuetudinem; & S. Thom. in 4. diſt. 33. q. 1. art. 1. ad 1. fatetur, conſuetudinem poſſe ab hac uxorum pluralitate excuſare. Atqui conſuetudo contra Jus naturale prævalere non poteſt *c. ſin. de conſuet.* ſed tantùm aduerſus Jus humanum, ergo &c. *Conf.* nam ſi licet uxori in totum cedere Jure ſuo, & conſentire, ut vir Religionem profiteatur, cur non licebit, attento ſolo naturæ Jure, ſibi præjudicare in parte, & conſentire, ut aliæ ſimul uxores poteſtatem corporis viri ſui habeant, legitimo cum eis Matrimonio inito?

Tenenda videtur Sententia inter utramque priorem media, & dicendum, uxorum pluralitatem aduerſari quidem Juri naturæ, non tamen ita, ut eam excludat ipſa Matrimonij natura, & eſſentia, ſed inſtitutio ejuſdem in ipſo mundi exordio facta à DEO, quâ unam tantùm uni conjunxit. Ita Sanch. l. 7. *de Matr. D. 80. n. 8.* Laym. l. 5. tr. 10. p. 3. c. 6. n. 7. § 2. Pal. tr. 28. D. 3. p. 1. à n. 3. Perez D. 35. *de Matr. ſed. 2. à n. 4.* Wiefner hic n. 7. cum alijs DD.

Dixi 1. *Pluralitatem uxorum non excludi à Matrimonio per ipſam ejus naturam, & eſſentiam*; hoc enim probant Argumenta ſecundæ Sententiæ. *Conf.* Nam ſi uxorum pluralitatem excluderet ipſa Matrimonij natura & eſſentia, ea per nullam DEI diſpenſationem fieri licita poſſet, per tradita *Libr. 1. Tit. 2. n. 56.* atqui ad eam à DEO diſpenſari poſſe ſupponit Innocentius III. *c. gaudemus 8. de Divort.* ibi, *Nec ulli unquam licuit in ſimul plures uxores habere, niſi cui fuit Divina revelatione (ſive DEI revelantis diſpenſatione) conſeſſum.* Ergo &c.

Dixi 2. *illam excludi inſtitutione Divina*: quod indubitatè ſumitur ex illo *Genef. 2. v. 24.* ubi Deus, *Quamobrem*, inquit, *dereſinquet homo patrem ſuum, & adherebit uxori ſuæ; & erunt duo in carne una*: quibus verbis nuptiale foedus ſic inſtitutum eſt, ut unus ſolum vir uni uxori, non unus plures uxoris, aut una pluribus viris conjungi poſſit, quemadmodum explicat Chriſtus ipſe *Matth. 19. v. 5.* ubi unitatem Matrimonij

7.

mq.

monij in ejus primam institutionem refundit, dicens: *Qui fecit hominem ab initio. masculinam, & feminam fecit eum, & dixit, Propter hoc &c.*

23 Dixi 3. *Uxorinem pluralitatem, supposita Matrimonij institutione, & Divina dispensatione seclusa, Juri naturali contrariam esse.* Ratio est, quia cum homo corporis sui totum Usarius, DEUS vero Dominus illius sit, non potest homo eo uti, præterquam ad actus à DEO ipsi concessos. Atqui, ut *n. præc.* dictum est, Dominus DEUS in ipsa neptiarum institutione viro solum concessit, ut uni duntaxat mulieri corporis sui usum ad actus conjugales possit tradere, & vicissim mulier uni viro. Ergo pluribus eum usum tradendo, potestatem sibi à DEO datam excedit, Jus illius, & dominium violat, ac proinde peccat contra Jus naturale, quod prohibet læsionem Juris alieni, præsertim Divini.

24 *Quæritur 6. An Polygamia utraque in novo Testamento solum illicita, an verò insuper Matrimonium secundum, postquam aliud jam cum alia, vel alio initum est, invalidum, sit?* Clarum est esse invalidum, si contrahatur, postquam primum Matrimonium per copulam carnalem jam consummatum est; nam tunc sit omnino auctoritate humana insolubile.

Dubitari possit de casu, quo primum Matrimonium ratum solummodo fuit, quando secundum contractum, & consummatum est? *Ratio dubitandi* sumitur 1. ex *c. licet 3. b. tit.* ubi Pontifex, postquam statuerit, virum à secunda uxore separandum, & compellendum esse, ut ad primam redeat, addit, *Quamvis aliter à quibusdam prædecessoribus nostris sit aliquando judicatum.* Atqui non potuissent aliter judicare, si Matrimonium secundum consummatum post aliud ratum Jure Divino, & naturali foret invalidum. 2. Ex *l. si à Titio 72. ff. & l. quoties 15. C. de R. V.* ex quarum dispositione, si quis rem eandem duobus vendidit, præferatur ille, cui res vendita simul tradita est. Igitur à pari, si cum una initum sit Matrimonium ratum, cum altera etiam consummatum, præferatur secunda, & alterum Matrimonium erit validum. 3. Matrimonium, quod ratum duntaxat est, dissolvitur per Professionem Religiosam, tanquam per Matrimonium Spirituale. Ergo etiam dissolvitur per consummatum, cum etiam hoc sit vinculum fortius.

25 *Sed tenendum est, tanquam indubitatum, quòd etiam hoc casu secundum Matrimonium sit omnino invalidum.* Ita expressè habetur *c. si inter 81. de Sponsal. c. accepisti 2. c. licet 3. c. tua 4. & c. fin. b. tit.* Ratio est, quia per primum Matrimonium vir, & mulier jam transfulerunt jus in corpus ad potentiam copulæ inter se invicem, ita, ut jam uxor potestatem corporis sui non

amplius habeat, sed vir, & vicissim non vir sui, sed uxor. Ergo non habet jus aliquod maritus, quod in corpus suum transferre in aliam uxorem possit, aut vicissim uxor in alium virum.

Neque contrarium probant Argumenta allata pro ratione dubitandi. *Ad 1.* plerique cum Barbof. in *c. cit. n. 5.* & Gonzal. *ibid. n. 2.* dicunt eo verbo *Judicatum* significari non Cathedralē definitionem, sed Judicalem litis privatæ decisionem, in qua Pontifex non est infallibilis. Fortasse etiam ideo Prædecessores dicuntur aliter judicasse, quia prius Matrimonium ratum propter subsequens consummatum ex gravi causa dissolverunt, ut notat Wagnerck in *Exegesi. c. cit. & Magnif. P. Schmier p. 3. de Sponsal. c. 2. n. 195.* *Ad 2.* Negatur suppositum, quòd traditio Juris in corpus ad potentiam copulæ fiat per consummationem Matrimonij; nam hæc corporis traditi usum duntaxat superaddit, ipsum autem jus in corpus jam fuit traditum per contractum, & in ipso contractu Matrimoniali. *Ad 3.* Negatur paritas; nam quòd per Professionem Religiosam Matrimonium ratum dissolvatur, procedit ex speciali favore Religionis, qui favor non consideratur in Matrimonio consummato, imò nec in Sacerdotio.

An verò Pontifex condere Legem possit, ut Matrimonium ratum, & non consummatum dirimatur per subsequens Matrimonium carnali copula consummatum, nonnulli dubitant. *Sed respondendum est,* non posse, cum Covar. *p. 2. de sponsal. c. 7. §. 3. n. 5.* Barbof. in *c. 3. b. tit. n. 5.* Pirhing. *hic n. 6.* Ratio est, quia primum conjugium, etiam ratum, & nondum consummatum, Divina, & naturali Lege præfertur secundo etiam consummato: hinc cum Pontifex in Lege Divina dispensare directè nequeat, etiam per Legem suam non poterit facere, ut per secundum consummatum dissolvatur prius ratum.

Quæritur 7. An consuetudine licita fieri Polygamia possit? Dubium faciunt verba S. Augustini relata suprà *ex can. obijciuntur cit.* ubi asserit, uxorum pluralitatem, quando mos erat, crimen non fuisse.

Sed dicendum, nullā quanticumque temporis, etiam immemorialis, consuetudine Polygamiam posse fieri licitam. Ita Sot. *dist. 33. cit. q. 1. art. 2. V. & per hoc diluatur.* Covar. *p. 2. de Sponsal. c. 7. §. 3. n. 1.* Bellarm. *l. 1. de Matr. c. 11.* Sanch. *l. 7. de Matr. D. 80. n. 10.* Pirhing *tit. de Sponsal. n. 130. in fin.* Wiestner *hic n. 12.* Reiffenstuel *ibid. n. 3.* Ratio est, quia consuetudo est Jus merè humanum non scriptum, usu, & moribus populi, Legali, vel Canonica approbatione accedente, introductum. Atqui Jus merè humanum adversus Jus Divinum, &

Naturale, quo Polygamia prohibita eſt, prævalere non poteſt. Ergo &c.

Ad textum S. Auguſtini, ut cum Innoc. III. c. *gaudemus* cit. V. nec ulli notant Sanch. n. 26. Pont. n. 4. Wiefner n. 12, cit. in fin. S. Pater intelligendus eſt de more, ſeu conſuetudine, fundata in revelatione, ſeu diſpenſatione Divina, & ab hac, non à ſolo uſu virorum plures uxores ducentium vim obtinere.

Quæritur 8. An humana aliqua, ſaltem Apoſtolica, autoritate diſpenſari ad plu-

ralitatem uxorum poſſit? *ſ. Negativè.* Ita DD. cit. cum S. Thom. diſt. 33. cit. q. 1. art. 2. eſtque concors omnium caterorum ſententia, & perſpicuè habetur c. *gaudemus* cit. V. nec ulli. Ratio obvia eſt? quia nulla humana poteſtate relaxari poteſt Jus naturale, vel Divinum, per tradita Libr. 1. Tit. 2. n. 56. Diſpenſatio autem illa Divina, ſeu conceſſio, quæ erat in Veteri Lege, jam eſt ſublata per Chriſtum, qui reduxit Matrimonium ad primævum ſtatum, ut eſſet conjunctio unius viri cum una femina.

S. II.

De Impedimento Sponſalium.

S U M M A R I U M.

29. Impedimentum Sponſalium de futuro eſt ſolum impediens.
30. Hæc per Matrimonium contractum cum alia, ſi valide id fiat, diſſolvuntur Sponſalia priora.
31. Manent tamen, ſi Matrimonium cum alia contractum ſit invalidè.
32. Utrum per ſubſequentis Matrimonium validum omnino extingatur obligatio priorum Sponſalium?
33. Fundamenta Sententiæ affirmantis.
34. Defenditur Sententiæ negans.
35. 36. Hujus Fundamenta.
37. Solvuntur Argumenta oppoſita.

Quæritur 1. Quale Impedimentum inducatur per Sponſalia de futuro? *ſ. Inducitur tantum impedimentum impediens, non autem dirimens: & hinc qui Sponſalia contraxit cum una, adhuc valide contrahere Matrimonium poteſt cum alia quacunque, niſi hæc conſanguinea ſit Sponſæ prioris in primo gradu; cum hac enim ob impedimentum publicæ honeſtatis dirimens invalidè contrahit. Pater Reſponſio ex c. duobus 1. b. tit. ubi ſtatuitur, Sponſo, cum alia Matrimonium contrahenti, imponendam eſſe poenitentiam de mentita fide, debere tamen manere cum ea, cum qua Matrimonium duxit. Non poſſet autem cum hac manere, ſi Sponſalia inducerent Matrimoniale impedimentum dirimens, ergo dicendum, quòd talis illicitè quidem, & cum injuria prioris Sponſæ Matrimonium contrahat, non tamen invalidè.*

Ex quo ſequitur, per Matrimonium ſubſequentis validum diſſolvi Sponſalia de futuro priùs inita per c. *duobus* cit. c. *sicut* 22. de Sponſal. & c. *ſi inter* 31. eod. Ratio eſt, quia Matrimonium, etiam ratum tantum, eſt vinculum longè fortius, quam Sponſalia de futuro, cum iſta tantum tribuant jus ad rem, illud verò jus etiam in re conferat. Atqui vinculum fortius ſolvit id, quod minus forte eſt, ergo. *Conf.*

38. Per Sponſalia de futuro poſteriora priora non ſolvuntur.
39. Etiamſi illa jurata fuerint.
40. 41. 42. An poſteriora Sponſalia non ſaltem obligent caſu, quo priora ſunt diſſoluta?
43. 44. An adhuc priora implenda ſint, quando ſecundis acceſſit copula carnalis cum Sponſa poſteriore?
45. Rationes dubitandi.
46. 47. Reſpondetur cum diſtinctione.
48. Rationes dubitandi ſolvuntur.
49. *ſ. c.* An ut ex duobus Sponſalibus validentur poſteriora, autoritate Eccleſiaſtica diſſolvi priora poſſint?

Nam Matrimonium ſupervenienti Sponſalibus de futuro, cum alia initis, ſe habet, ut ſecunda venditio, facta cum traditione rei venditæ, reſpectu venditionis prioris, factæ ſine traditione rei. Atqui hoc caſu ſecundus emptor præfertur priori l. *quotiens* 15. C. de R. V. ergo etiam Matrimonium præfertur Sponſalibus priùs initis.

Dixi autem per Matrimonium ſubſequentis *ſ. c.* validum: nam ſi irritum ſit, obligabunt adhuc priora Sponſalia. Joan. Andr. in c. *sicut* cit. n. 4. Ancharan. *ibid.* n. 6. Paludan. in 4. diſt. 27. q. 1. art. 3. caſ. 6. n. 24. Sanch. l. 1. de Matr. D. 48. n. 1. Zœſ. tit. de Sponſal. n. 33. quia ut Reg. 52. in 6. habet, *Non præſtat impedimentum, quod de Jure non fortitur effectum.* Alter tamen Sponſus à Sponſalium fide tum liber manet; quia tranſiens ad nuptias cum alia, cenſetur renuntiãſſe Sponſalibus antecedentibus. Sanch. l. cit. *Excipitur*, niſi etiam ipſe conſenſerit in Matrimonium alterius Sponſi cum alia; tunc enim cenſerentur Sponſalia mutuo conſenſu diſſoluta, & neuter ijsdem ampliùs teneretur, eſſi Matrimonium quocunque ex capite invalidum foret. Pirhing tit. de Sponſal. n. 38.

Quæritur 2. Utrum per ſubſequentis Matrimonium validum omnino extingatur obligatio priorum Sponſalium, vel ſolum ſuspendatur, ita, ut Sponſa de præſenti mor-